

Bilaga 4

Kriget mellan Israel och Hamas

”JK ger högskolor frihet att bedriva utrikespolitik”

<https://www.svd.se/a/GyVXQQ/fritt-fram-for-hogskolor-att-bedriva-egen-utrikespolitik-skriver-debattorer>

Palestina-demonstranterna har i praktiken fått grönt ljus från statens högsta jurist att utöva politisk utpressning mot högskolorna. Det skriver forskarna Erik J Olsson och Magnus Zetterholm, aktiva i Academic Rights Watch.

Publicerad 2025-08-02

DEBATT | HÖGSKOLAN

På Uppsala universitets hemsida läste vi nyligen följande:

”Konsistoriet (styrelsen) vid Uppsala universitet har i brev den 19 maj 2025 uppmanat Sveriges regering att uttryckligen fördöma Israels agerande, att omgående återuppta finansieringen till UNRWA och att inom ramen för EU aktivt verka för att vidta alla till buds stående åtgärder (inklusive införa handelssanktioner mot Israel) i syfte att förhindra ett folkmord i Gaza.”

I brevet som är undertecknat styrelseordföranden Anne Ramberg och rektorn Anders Hagfeldt anges först, helt korrekt, att ”universitetens uppgift är inte att centralt ta ställning i utrikespolitiska frågor”.

Denna insikt tas emellertid tillbaka i nästa andetag: ”Men, när såsom nu är fallet allvarliga och omfattande krigsbrott medvetet begås av en regering och när risken för folkmord är uppenbar finns det starka skäl för Uppsala universitet att uttryckligen ta ställning och fördöma ett sådant agerande.”

Ramberg, som är jurist, borde dock veta att juridiken inte medger undantag. Vidare: när ett undantag väl gjorts, varför inte ett till? Vem ska över huvud taget bestämma vilka undantag som ska göras?

Den typ av politisering som Ramberg och Hagfeldt ägnar sig åt kan spela olika påverkanskrafter i händerna. Efter polisens ingripande mot tåtlägret i Lundagård i maj 2024 åtalades nio av ungdomarna för ohörsamhet mot ordningsmakten. Fyra hade aldrig varit studenter vid Lunds universitet. Flera var medborgare i andra europeiska länder.

På flera andra högskolor i landet har Palestina-protester hållits och ibland urartat i skadegörelse. Exempelvis fick en lektor sitt tjänsterum vandaliserat. I flera fall har demonstranter ställt krav på att högskolorna ska ta politisk ställning för deras sak. Hittills har många högskolor kunnat stå emot, med hänvisning till principen om politiskt oberoende. I USA ser vi vad som kan hända om högskolorna pressas att ta politisk

Bilaga 4

ställning med skadegörelse, allvarliga ordningsproblem och antisemitism på campus som följd.

Uppsalas agerande är en solklar överträdelse av grundlagens krav på opartiskhet, tänkte vi, och anmälde till Justitiekanslern (JK). För nog skulle väl JK ändå inse frågans vikt och avstyra denna form av myndighetsaktivism en gång för alla.

Men där gick vi ordentligt bet. Det lakoniska svaret kom för några dagar sedan: ”Justitiekanslern ... kommer inte att utreda er anmälan”. Effekten av beslutet är väsentligen densamma som ett avslag: att lämna fältet fritt för högskolorna att bedriva utrikespolitik och därmed göra dem sårbara för politisk utpressning.

Beslutet är undertecknat av en handläggare. Saken har alltså inte ens gått upp till justitiekansler Thomas Bull, utan har avgjorts på byråchefsnivå, vilket förvånar med tanke på konsekvenserna för högskolorna.

Angående detta står följande på myndighetens hemsida: ”En byråchef får dock inte avgöra ärenden som är principiella eller annars av större vikt eller som av någon annan anledning bör avgöras av justitiekanslern.” Ärendet har alltså inte ens uppfattats som varande principiellt eller ”av större vikt”.

Det är uppseendeväckande. Om detta inte är principiellt viktigt att utreda, vad räknas i så fall som viktigt? Är det inte viktigt att sätta ner foten just i ett fall som detta och därmed visa att grundlagen betyder något? Justitiekanslern blir oss, högskolorna och svenska folket svaret skyldig.

Om inte ens statens högsta jurist opponerar sig mot politiseringen av högskolorna, vem ska i så fall göra det? Tyvärr befarar vi nu det värsta inför kommande läsår, när demonstranterna i praktiken fått juridiskt klartecken från högsta ort att utöva politisk utpressning på landets lärosäten.

Erik J Olsson

professor i teoretisk filosofi vid Lunds universitet

Magnus Zetterholm

docent i nya testamentets exegetik vid Lunds universitet,

artikelförfattarna är styrelseledamöter i stiftelsen Academic Rights Watch